
F

FA

- **fából vaskarika** képtelen, lehetetlen dolog (főleg állítás, amelyben logikai ellentmondás van)
- **fára mászik** *vkitől* v. *vmitől* BIZ. idegesít, bosszant vkit vki v. vmi
- **fát lehet vágni vkinek a hátán; hagyja, hogy fát vágjanak a hátán** roppantul türelmes, elnéző
- **kemény fából faragtak** *vkit* a) erős, edzett, kitartó ember; b) szilárd, határozott, hajlíthatatlan egyéniség
- **(ön)maga alatt vágja a fát** saját érdekei ellen cselekszik, magának okoz kárt
- **(áll [fekszik v. ül],) mint egy darab fa** mozdatlanul, tehetetlenül, érzéketlenül, ügyetlenül (áll, fekszik stb.)
- **(túl) nagy fába vágja a fejszéjét** nehéz, erejét szinte meghaladó nagy vállalkozásba fog
- **nem látja [nem veszi észre] a fától az erdőt** nem látja a dolog lényegét, mert elvész a részletekben
- **nem olyan [más] fából faragtak** *vkit* nem olyan ember, aki könnyen megijed
- **(ügy) ordít, mint a fába szorult féreg** elkese-redetten, kétségbeesetten ordít
- **ritka, mint a téli fa árnyéka** RÉG. csak elszórtan akad vmiből
- **rossz fát tesz a tűzre** csíny, helytelenséget, tiltott dolgot cselekszik
- **sok fából faragott ember** NÉP. sok mindenhez értő, ravasz, ügyes ember
- **vágja a fát vki alatt** áskálódik vki ellen
- **A fák nem nőnek az égig!** HM. {figyelmeztetés kifejezése: semmi sem fokozható a végtelenségig, mindennek van határa}
- **Mi fán terem?** HM. {érdeklődés, tudakozódás kifejezése: miféle dolog lehet ez?}
- **Nehogy már a fa tekeredjen a kigyóra!** HM.,

SZLENG, TRÉF. {indulatos kifakadás, figyelmeztetés az értékrend helyreállítására}

- ♦ **Addig hajlítsd a fát, amíg fiatal.** KM., NÉP. {fiatal korában lehet v. kell nevelni az embert}
- ♦ **Amely fának árnyékában nyugszol, ne nyesegezd!** KM., RÉG. {bánj tisztességesen azokkal (különösen a szüleiddel), akik pártfogolnak, oltalmaznak}
- ♦ **Amilyen a fa, olyan a gyümölcse.** KM., RITK. a) {mindenkitől csak egyéniségének megfelelő tettek, megnyilatkozások várhatók el}; b) {amiylenek a szülők, olyanok gyermekeik is}
- ♦ **Egy fa nem erdő.** KM. {egyetlen dologból nem lehet az egészre v. az általánosra következtetni}
- ♦ **Jó a vén fa árnyékában megpihenni.** KM. {Szerencsés ember az, aki idősebb, tapasztaltabb emberre bízhatja magát}
- ♦ **Jó fának is van férges gyümölcse.** KM. {derék, jóra való szülőknél is lehet haszontalan gyereke}
- ♦ **Nagy fának nagy (az) árnyéka.** KM., RITK. {a befolyásos személyeknek nagy a hatalma, sokakra kiterjed a pártfogása}
- ♦ **Ne mássz (a) fára, nem esel le róla.** KM. {ha nem keresed a veszélyt, nem fog baj érni}
- ♦ **Nem vagyok [vagyunk] fából!** KM. a) {az ember nem tagad(hat)ja meg magától az élet örömeit}; b) {a természet rendje, hogy a férfiak nem érzéketlenek a női nem iránt}; c) {az ember érző szívű, könyörületes, más baján részvétet érző, meghatódásra és segítségre képes}

FABÁB

- **olyan, mint egy fabáb** a) könnyedség, fesztelenség nélküli személy; b) nincs akarata, nincsenek érzelmei

⟨FABATKA⟩

- **fabatkát sem ér; nem ér egy fabatkát sem** semmit sem ér, teljesen értéktelen

FADARAB

- **olyan, mint egy fadarab** érzéketlen, közömbös személy

⟨FAGARAS⟩

- **nem ad(na) egy fagarast (sem) vmiért; nem ér egy fagarast sem** NÉP. teljesen értéktelen dolog

(FAGURIGA)

- **Faguriga legyek, ha...** HM., SZLENG {bizonyosság v. elutasítás kifejezése, csak egyes szám első személyben: nyomatékosan kijelentem, biztos vagyok benne, hogy vmi nem történik meg}

FAGY

- **Majd ha fagy** (, hó lesz nagy), HM., BIZ. {elutasítás kifejezése: azt ugyan hiába várod, soha}

FAGYI

- **Nehogy már a fagyi visszanyaljon [visszanyaljon a fagyi]!** HM., SZLENG, TRÉF. {indulatos kifakadás, figyelmeztetés az értékrend helyreállítására}

FAGYLALTOS

- **fázik, mint a fagylaltos kutyája** SZLENG, TRÉF. nagyon fázik
- **(olyan [úgy],) mint a fagylaltos kutyája** SZLENG, TRÉF. a mozgás intenzitásának és összevisszaságának nyomatékosítása
- **vkinek olyan orra van, hogy a fagylaltos hús forintért sírva rakja tele** SZLENG, TRÉF. nagy orra van

FAISKOLA

- **faiskolába járt; faiskolát végzett** BIZ., GÚNY., TRÉF. tanulatlan, alacsony végzettségű maradt
- **két faiskolát és egy tánciskolát végzett** BIZ., GÚNY., TRÉF. nincs megfelelő iskolai végzettsége

FÁJ

- **Ne fájjon ez neked!** HM., BIZ. {elutasítás kifejezése: ne törődj vele!}

FAJANSZ

- **teleteszí a fajanszot** SZLENG hány

FAJDKAKAS

- **süket, mint a fajdkakas szerelmében se lát, se hall**

FÁJFRONT

- **fájrontot csinál** NÉP. befejezi a munkát

FAJSÚLY

- **könnyű fajsúlyú** a) az átlagosnál v. a vélnél kisebb jelentőségű, gyenge erkölcsi tartású (személy), ill. ilyen személyekből álló (társaság); b) inkább csak szórakoztató és általában nem nagy művészi értékű (emberi megnyilatkozás, alkotás)

FAKÉP

- **faképnél hagy** *vkít* a) váratlanul, egy szó v. búcsúzás nélkül távozva otthagyt *vkít*; b) hirtelen messze megelőz *vkít*

FÁKLYA

- **olimpiai fáklya** az a fáklya, amelyet az olimpiai versenyek kezdete előtt Athénban gyűjtanak meg, és szárazföldön egymást váltó futókkal juttatnak a verseny színhelyére, hogy ott a verseny befejeztéig égjen

FÁKLYÁSMENET

- **Álljon meg a fáklyásmenet** (VULG. **töke van a menyasszonynak!**) HM., BIZ. {figyelmeztetés kifejezése: fontoljuk meg ezt a dolgot még egyszer, mert új összefüggések merültek fel}
- **Részemről a fáklyásmenet.** HM., BIZ. {érdeklenség kifejezése: ezzel elintéztetnek, befejeztetnek tekintem a dolgot, nem érdekel, semmi kifogásom ellene}

FAKUTYA

- **nevet [röhög v. vigyorog v. vihog], mint a fakutya** rendszerint kellő ok nélkül, bárgyún, ostobán nevet, vigyorog

FAL

- **a falat támasztja [támogatja]; támasztja [támogatja] a falat** BIZ. tétlenül ácsorog, lustálkodik
- **(majd) a falba veri a fejét; a fejét falba veri** BIZ. tehetetlenül bosszankodik, kétségbeesetten dühöng
- **a falnak beszél** BIZ. hiába beszél, nem fogadják meg, amit mond
- **a falnak fordul** elalszik
- **(majd) a falnak megy** *vmitől* BIZ. (majd) megbolondul *vmitől*
- **(majd) a falra mászik (kínjában)** BIZ. erős fájdalomban tehetetlenül kínlódik
- **ad egyet** *vkinek* [akkora pofont ad *vkinek*], **hogy a fal adja a másikat** SZLENG, TRÉF. hatalmas pofont ad *vkinek*
- **akkora pofont kap, hogy a fal adja a másikat** SZLENG, TRÉF. hatalmas pofont kap

A szókapcsolatok címszava általában azok első főneve. Pl.: bakot lő → **bak**.

A szóláshasonlatok címszava a hasonlító szerkezet első főneve v. ennek hiányában igéje. Pl.: ravasz, mint a **róka**; hazudik, mint a **vízfolyás**; olyan, mint az **élet**; úgy, mint a **pinty**; olyan kövér, hogy **gurul**.

- **fal mellett** SZLENG óvatosan, nagy elővigyázat-tal, számítóan
- **falból csinál vmit** SZLENG álcázásul, megtévesztésül csinál vmit
- **falhoz állít vkit** a) agyonlövésrel kivégzésre ítélt v. kivégez vkit; b) BIZ. rászed, becsap vkit
- **falhoz vág vkit vmi** (esemény, hír) erősen megdöbben, lesújt vkit
- **falra borsót hány** hiába beszél vkinek, eredménytelenül oktat, figyelmeztet vkit
- **falra hányt borsó** hiábavaló, eredménytelen beszéd, oktatás, figyelmeztetés
- **falra mászik vmitől; falra mászik a pipától** SZLENG nagyon dühöng, bosszankodik
- **falra megy** SZLENG, RÉG. hagyja, hogy becsapják
- **kínai (nagy) fal** áthidalhatatlan ellentét, legyőzhetetlen akadály
- **más falát meszeli, (a) magáé fekete** RÉG. ahelyett, hogy a saját hibáin igyekeznek javítani, másokban keres kifogásolni valót
- **négy fal között** a lakásba bezárva
- **olyan (fehér), mint a fal** nagyon sápadt
- **üres falaknak beszél** kisszámú hallgatóság előtt beszél
- **verheti a falba a fejét** BIZ. későn eszmélt, és most már hiába dühöng, hiába bosszankodik
- **Ettől nem megy(ek) a falnak.** HM., BIZ., GÜNY. {lekicsinylés kifejezése: kevés, értéktelen a kapott dolog}
- **Falhoz csapni és szarni rá!** HM., VULG {biztatás kifejezése: túl kell lépni a dolgon!}
- **Nem verem a falba a fejemet.** HM., BIZ. {nyugtató kifejezése: nem esem kétségbe}
- ♦ **A fal(ak)nak is füle van.** KM. a) {ha titkos dologról tárgyalt az ember, legyen óvatos, mert sohasem tudhatja, mikor hallgatják ki}; b) {ne beszéljünk (hangosan), mert nem tudjuk, ki hallja meg}

FALÁS

- **csak egy falás** BIZ. igen kicsi, kedves gyerek

FALAT

- **elszakítja [megvonja] a falatot [vmilyen falato(ka)t] a szájától** VÁL. étvágyát leküzdve (vmilyen) ennivalót megvon magától
- **eszik pár száz falatot** SZLENG étkezik
- **kemény falat** gondot, fejtörést okozó, nehéz feladat v. személy

- **keserű falat** kellemetlen, terhes feladat
- **kövér [zsíros] falat** BIZ. jövedelmező dolog
- **nincs vkinek egy betevő falatja (sem); vkinek a betevő falatra sem telik** a legszükségesebb ennivalója sincs meg, igen szegény
- ♦ **Veszedelmes falat a nyelv.** KM., RÉG. {sok bajt tud okozni a pletyka, a rágalmazás}

FALÓ

- **vkinek annyi esélye [sansza] sincs (vhol v. vmiben), mint a trójai falónak az epsomi derbin** SZLENG, TRÉF. semmi esélye sincsen
- **trójai faló** VÁL. ártalmatlannak tűnő, de igen veszélyes (rejtett) dolog v. (beépített) személy

FALU

- **a falu bikája** SZLENG a) (vmely faluban v. más közösségben) közismerten nagy nemi képességű és (nemi) vágyait gátlás nélkül kiélő, nagyképű férfi; b) erős, menő fiatalember, férfi
- **a falu rossza** NÉP. romlott, züllött, hitvány ember, főleg férfi
- **vkinek a fatornyos faluja** TRÉF. vkinek a szülőfaluja v. szülővárosa, ahonnan vki származik, s ahonnan messze elkerült
- **olimpiai falu** az olimpia alkalmára épített lakótelep a versenyzők és kísérik számára
- **Hét [kilenc] üres faluban sem találni párját.** HM., TRÉF., GÜNY. {sértő, gúnyos megjegyzés beképzelt személlyel kapcsolatban, aki többre tartja magát a többiekénél}
- **Micsoda falu Bécs!** HM., RITK., BIZ. {nagyzó lekicsinylés, hitetlenkedés kifejezése: ugyan, ne beszélj már!}
- **Odavagyunk falustól!** HM., NÉP., TRÉF. {lemondás, reménytelenség kifejezése: végünk van}

FALVÉDŐ

- **nem most jött [mászott v. lépett] le a falvédőről** BIZ. nem kezdő, nem naiv az illető, nem lehet könnyen becsapni

FÁMA

- **Azt suttogja a fáma.** HM. {hír, híresztelés bevezetéseként: úgy hírlik}
- **Erről hallgat [nem szól] a fáma.** HM. {hallgatás, titokzatosság kifejezése: erről nem tudni semmit}